

Vlaams
Parlement

vergadering **C90**
zittingsjaar 2016-2017

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Onderwijs

van 12 januari 2017

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Bart Van Malderen aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over grensoverschrijdend gedrag (GOG) bij personen met een handicap – 710 (2016-2017)	3
VRAAG OM UITLEG van Paul Cordy aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de impact van het ciperstekort en de cipersstakingen op de opleidingen en het onderwijs in de gevangenissen – 718 (2016-2017)	7
VRAAG OM UITLEG van Bert Moyaers aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de Staten-Generaal van het Limburgse onderwijs – 724 (2016-2017)	10

VRAAG OM UITLEG van Bart Van Malderen aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over grensoverschrijdend gedrag (GOG) bij personen met een handicap – 710 (2016-2017)**Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen****De voorzitter:** De heer Van Malderen heeft het woord.**Bart Van Malderen (sp-a):** Voorzitter, minister, mijn vraag heeft een voorgeschiedenis. We konden in de pers vernemen dat een dertienjarig meisje met een beperking op school slachtoffer geworden was van een groepsverkrachting door medeleerlingen. Wij hebben daar in bredere zin de minister van Welzijn over ondervraagd.

Zoals wel vaker het geval is, geven de antwoorden op die vragen, die de bedoeling hebben om te kijken hoe we een herhaling van dat soort feiten zoveel mogelijk kunnen voorkomen, aanleiding tot nieuwe vragen. Uit de antwoorden – maar eigenlijk konden we dat ook al uit de setting zelf afleiden – blijkt dat we naast vragen stellen aan minister Vandeurzen, in dezen ook u een aantal vragen moeten voorleggen waarop de antwoorden mogelijk mee stapstenen kunnen zijn naar een verbetering van de bestaande toestand.

De probleemstelling focust zich vandaag op het gebrek aan garanties en toezicht op een vlotte gegevensdoorstroming binnen en tussen multifunctionele centra (MFC's). Een multifunctioneel centrum is in de eerste plaats een setting met deels een residentiële omgeving, waar het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH), en dus minister Vandeurzen, voor bevoegd is, maar uiteraard ook met een onderwijsafdeling waar u als minister van Onderwijs voor bevoegd bent. We vinden binnen die MFC's vaak ook andere dienstverleningen terug die gericht zijn naar mensen met een beperking, maar evengoed naar mensen die instromen vanuit jeugdzorg en ambulante werkingen. Men probeert daar met verschillende leeftijdsgroepen te werken. Je krijgt dus binnen zo'n MFC een heel spectrum van hele kleine kinderen tot volwassenen met heel uiteenlopende problematieken, zowel bij bewoners als bij gebruikers van de onderwijsinstelling. Dat gaat van verstandelijke beperkingen over lichamelijke beperkingen, karakterstoornissen, spectrumstoornissen tot sociale achtergronden enzovoort.

Als we ervan uitgaan dat de seksuele integriteit en dito veiligheid basisrechten zijn die we in een democratie onverkort moeten kunnen afdwingen, dan geldt dat in het bijzonder voor mensen met een beperking. Dat betekent dat we voorzichtig moeten omspringen met die mensen die net door hun beperking kwetsbaarder zijn voor misbruiken. Dit veronderstelt een gecoördineerd en onderbouwd optreden waarbij we lessen proberen te trekken uit elk feit dat zich voordoet. Je zult dat wellicht nooit kunnen uitsluiten maar in de mate dat je probeert procedures, toezicht, transparantie en controle te verbeteren, kunnen we herhaling misschien wel in zekere mate vermijden.

Wanneer kinderen met een beperking in aanraking komen met seksueel overschrijdend gedrag en dit melden of op een of andere manier signalen geven in die richting, moet ik vaststellen dat er vandaag blijkbaar niet echt sluitende afspraken bestaan tussen de scholen, internaten, centra voor leerlingenbegeleiding (CLB) en zorgverstrekkers die in aanraking komen met eventuele problematieken. Nochtans vormen zij eigenlijk elk apart allemaal potentiële meldingspunten van eventueel misbruik en zijn zij dus elk apart ook een bouwsteen in een meer gecoördineerde aanpak. Wat gebeurt er wanneer een melding via onderwijs binnenkomt over een misbruik in een VAPH-setting? Welke garanties zijn er dat deze melding ook daadwerkelijk wordt onderzocht? Welke gevolgen worden daaraan gegeven? Hoe wordt daar vanuit de inspectie op gecontroleerd?

Een gecoördineerde aanpak dringt zich op, maar ik moet tot de conclusie komen dat die vandaag ontbreekt, dat blijkt tenminste uit de verschillende antwoorden van minister Vandeurzen of, als ik enigszins kritisch mag zijn, het gebrek aan antwoorden door de minister.

Ik wil vrij letterlijk verwijzen naar het verslag. Ik vroeg minister Vandeurzen of hij hierover al contact had gehad met zijn collega van Onderwijs, u dus, minister. Daar kwam dan volgende zin: "Er vindt regelmatig overleg plaats tussen beide beleidsdomeinen om verwante thematieken te bespreken en om tot gezamenlijke oplossingen te komen." En: "Een aantal jaar geleden hebben wij ons met een aantal ministers gezamenlijk geëngageerd om acties te ondernemen. Er is wel degelijk in al die periodes overleg geweest tussen de verschillende administraties om te zien hoe men dat charter en dat engagement moest omzetten in concrete initiatieven."

Ik twijfel niet aan de goede intenties, maar op basis van dit antwoord van de minister van Welzijn is het mij eerlijk gezegd onmogelijk om daar concrete acties uit te distilleren, laat staan dat dit mij toelaat om in alle rust en innerlijke vrede te besluiten dat we hier nu in een situatie zitten die toelaat om te zeggen dat we garanties hebben van melding van coördinatie en van transparantie. Geloof mij vrij, minister, ik heb ook aangedrongen op dat antwoord, maar ik kan hier eigenlijk alleen maar uit afleiden dat er blijkbaar geen sluitende richtlijnen zijn. Er is ook geen gegarandeerde afstemming. Als ik het een beetje op flessen trek, hangt het wat af van de cultuur van het huis, de alertheid van een schooldirectie en van leerkrachten om een en ander op te nemen. Voor mij zou dit wel eens de blinde vlek kunnen zijn waarbij de signalen gegeven worden maar dat daar geen reactie op komt. Als ik opnieuw verwijs naar de aanleiding voor de vraag, is dat net ook de klacht die ouders hadden ten aanzien van het concrete MFC waar de feiten gebeurden.

Minister, hoe verklaart u het gebrek aan concrete afstemming tussen onderwijs en VAPH-sectoren? Hoe wilt u hieraan remediëren? Welke concrete initiatieven zult u ondernemen om tot een sluitende procedure te komen tussen scholen, internaten, CLB's en zorgverstrekkers met betrekking tot het melden van seksueel overschrijdend gedrag, de opvolging van de klacht en de rol van de inspectie? Hoe zult u een gecoördineerde aanpak over alle scholen heen organiseren zodat de kwaliteit van de aanpak gegarandeerd wordt? Hoe is het omzetten van het charter op de dag van vandaag ingevuld?

De voorzitter: Ministers Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mijnheer Van Malderen, ik dank u voor uw vraag. Ik kan u in die zin geruststellen dat de problematiek die u aanhaalt al ettelijke malen in deze commissie aan bod is gekomen. Er zijn hier een aantal parlementsleden die zeer bekommerd zijn over de problematiek van omgaan met seksueel overschrijdend gedrag. Het is dus niets nieuws. Het is wel juist – dat hebt u ook gezegd – dat uw vraag zich situeert op de grens van twee beleidsdomeinen die elk gevat zijn door hun eigen regelgeving. Het is regelgeving die zeker aandacht verdient voor het melden van het omgaan met seksueel grensoverschrijdend gedrag.

De mensen in de scholen weten in principe wat ze moeten doen. Ik zal de procedure nog eens overlopen. Elke jeugdhulpaanbieder gevat door regelgeving van het beleidsdomein Welzijn wordt verwacht te kunnen omgaan met verontrustende situaties. Onderwijsinstellingen die ook onder deze regel vallen, zijn de CLB's en de internaten met permanente openstelling. Zij zijn op de hoogte van en werken ook volgens de procedure bij Welzijn voor het omgaan met verontrustende situaties. Zij kunnen dus al dan niet via een gemandateerde voorziening of een vertrouwenscentrum kindermishandeling (VK) hiermee verder aan de slag.

Van scholen verwachten we dat ze de seksuele integriteit en veiligheid mee bewaken. Scholen worden hiertoe ook ondersteund. Als een school wordt geconfronteerd

met een verontrustende situatie of meldingen van misbruik, kan dit samen met het CLB worden opgenomen en kan er casusondersteuning gebeuren. Zij zijn op de hoogte van de procedures bij Welzijn, een taak die ik in het kader van de draaischijffunctie van onze CLB's erg belangrijk vind.

Ter ondersteuning is er ook het raamwerk 'seksualiteit en beleid' van Sensoa, een toolkit waarmee een beleid kan worden uitgebouwd rond seksualiteit en lichamelijke integriteit.

U zegt dat er een gebrek aan afstemming is. Voor mij is het verrassend omdat er zeer duidelijke richtlijnen zijn. De vertrouwenscentra kindermishandeling zijn goed gekend en werken intersectoraal. Het gratis nummer 1712 is gelanceerd via de website 1712 en is ook een sectoroverschrijdend punt. Minister Vandeurzen heeft ook al laten weten dat wij ons met een aantal ministers een jaar geleden hebben georganiseerd rond integriteit waarbij alle sectoren, onderwijs maar ook jeugd en sport, werden betrokken. Er vindt ook regelmatig overleg plaats tussen de beide beleidsdomeinen om thematieken zoals deze te bespreken en om tot gezamenlijke oplossingen te komen. Als er problemen zijn, kan dat daar worden besproken.

In het kader van de mededeling 'integriteit' is de afgelopen maanden ook ingezet op het uitwisselen van ervaringen en informatie over 'peer support'. In de verschillende beleidsdomeinen lopen hierrond initiatieven zoals bijvoorbeeld de 'Conflictors' door de Vlaamse Scholierenkoepel in het beleidsdomein Onderwijs. Door hierover kennis te delen, willen we elkaar ook versterken en tot een gemeenschappelijke visietekst komen.

Daarnaast is ook met het subsidiebesluit van collega Vandeurzen het startschot gegeven voor de oprichting van een kennisplatform integriteit. Tot slot wordt op dit ogenblik ook specifiek voor onderwijs het vlaggensysteem van Sensoa hersteld naar de onderwijscontext. Daarmee kan ook thema seksueel overschrijdend gedrag nog beter worden besproken op school.

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

Bart Van Malderen (sp.a): Minister, u somt een aantal initiatieven op die genomen zijn en die lopen. Ik heb nooit gezegd dat men binnen het onderwijs niet met de problematiek bezig is.

Heel specifiek gaat het mij erover dat er vandaag twee sectoren zijn en dat ik een aantal zaken zie die zijn opgezet, maar die mij niet de garantie geven dat gegevens, heel concreet over feiten die gebeuren en gemeld zijn in een onderwijssetting of in een VAPH-setting, worden uitgewisseld tussen die twee sectoren. Binnen het VAPH en de welzijnssector is er de verplichting om elk feit en elke melding door te geven aan de Zorginspectie zodat die Zorginspectie kan nagaan hoe de voorziening is omgegaan met deze melding. Dit is geen heksenjacht; het is gewoon nagaan hoe men processen kan verbeteren.

Minister, in uw antwoord zegt u dat u ervan uitgaat dat men hiermee kan omgaan. Ik denk dat dit in een groot aantal gevallen ook zo is. We gaan ervan uit dat men vertrouwd is met een en ander, alleen mis ik de controle op dat proces en de systematiek in die controle op het proces en bijgevolg ook het automatisme om tussen die twee sectoren te schakelen. Uit deze gevallen kan men wel de gaten in het systeem detecteren. Zonder te diep in te gaan op individuele gevallen, wordt er bij een andere VAPH-voorziening dan waar de feiten zijn gebeurd, feiten gemeld die zijn gebeurd in de onderwijssetting van een MFC. Blijkbaar was men binnen het onderwijsgedeelte van dat MFC op de hoogte, maar is men niet aan de slag gegaan met die klacht of heeft men die klacht niet ernstig genomen, dat laat ik in het midden. In elk geval heeft dit geleid tot een zeer onbevredigende situatie voor elk van de betrokkenen en voor de personeelsleden die er wel degelijk mee aan de slag zijn gegaan.

Minister, ik geef het mee als suggestie om ernaar te streven dat de melding wordt geautomatiseerd zodat de inspectie kan nagaan hoe ermee wordt omgegaan, gelet ook op de kwetsbaarheid van de doelgroep, en dat er een automatische gegevensuitwisseling wordt opgezet zodat, als er een melding komt – en ik heb het specifiek over de context van MFC's waar onderwijs en het Agentschap Personen met een Handicap samenzitten –, de grens tussen de twee beleidsdomeinen geen kloof wordt waar gegevens in verdwijnen.

Dat automatiseren lijkt me een werkpunt te zijn dat volgens mij vandaag niet is ingevuld. Ik heb dat ook niet uit uw antwoord en dat van minister Vandeurzen kunnen afleiden. Mij lijkt het een nuttige stap te zijn om lessen te kunnen trekken en herhaling te vermijden.

Tot slot wil ik nog meegeven dat ik bij minister Vandeurzen de cijfers heb opgevraagd van het aantal meldingen in VAPH-settings. Bijna wekelijks komt er een melding binnen van seksueel misbruik, grensoverschrijdend gedrag, heel vaak van personen met een handicap onderling. Ik kan nu niet zeggen of in dezelfde populatie diezelfde cijfers niet worden vastgesteld in een onderwijssetting. Ik vermoed dat er dus toch nog wat werk aan de winkel is.

De voorzitter: Mevrouw Brusseeel heeft het woord.

Ann Brusseeel (Open Vld): Minister, u hebt terecht aangehaald dat de problematiek van grensoverschrijdend gedrag en ongewenste seksuele intimiteiten – niet in al haar specificiteit, mijnheer Van Malderen, maar meer algemeen en op verschillende domeinen in het onderwijs – wel al eens aan bod komt. Een aantal parlementsleden, onder meer ikzelf, zijn daar zeer bekommerd om en alert voor. Onze fractie vindt het belangrijk dat naast alle andere personeelsleden ook de leerkrachten zelf voldoende worden ondersteund en gevormd om met dat soort problemen op school om te gaan, om signalen van leerlingen op te vangen en de problematiek aan te pakken en bespreekbaar te maken. Het is belangrijk leerkrachten daarin ook te ondersteunen, en misschien is er op dat punt nog wel ruimte voor verbetering en aanvulling bij wat er vandaag al gebeurt.

De voorzitter: Mevrouw De Meulemeester heeft het woord.

Ingeborg De Meulemeester (N-VA): Minister, zoals u en collega Brusseeel al aanhaalden, zitten we met deze problematiek op de grens tussen twee beleidsdomeinen en dat is niet eenvoudig. Een goede communicatie en gegevensuitwisseling tussen Onderwijs, scholen, internaten, CLB's, en Welzijn, VAPH en zorgverstrekkers, is daarbij van levensbelang. Een gecoördineerde aanpak is inderdaad nodig. Momenteel hebben we de integrale jeugdhulpverlening, de CLB's, de CAW's, de JAC's. Overall kan men terecht, al weten jongeren dat misschien niet altijd. Misschien is het dan ook belangrijk dat vooral ouders en jongeren, maar ook leerkrachten beter op de hoogte worden gebracht van waar ze terecht kunnen. Elke school heeft een aanspreekpunt en meestal wordt er ook meteen doorverwezen. Ook het Intersectoraal Regionaal Overleg Jeugdhulp kan hier een rol spelen. Vertegenwoordigers van de zes sectoren van integrale jeugdhulp maken er deel van uit. Het is belangrijk dat ook Onderwijs hierbij wordt betrokken. Mijn vraag is dan ook in welke mate scholen, internaten, CLB's en het VAPH worden betrokken bij het Intersectoraal Regionaal Overleg Jeugdhulp. Worden de onderwijspartners regelmatig uitgenodigd om daaraan deel te nemen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mijnheer Van Malderen, uw aanvullende uiteenzettingen zijn waardevol, maar het geautomatiseerd doorgeven van cases lost het probleem niet op. Er moet op een bepaald moment altijd een inschatting worden gemaakt en ik wil graag kijken hoe we op dat punt stappen vooruit kunnen zetten.

Het belangrijkste punt is of we voldoende geschoolde mensen hebben. De procedures zijn duidelijk en goed. Daar moeten we niets aan veranderen. Maar de inschatting moet op het juiste moment en op de juiste manier worden gemaakt.

Mevrouw Brusseel, het klopt dat leerkrachten signalen moeten leren herkennen. We hebben het daar al vaak over gehad. Op een bepaald moment moeten ze een inschatting maken en dat zal altijd mensenwerk blijven. We kunnen dat niet vervangen door iets automatisch. We hebben een persoon nodig die op het juiste moment een juiste inschatting maakt. We kunnen goed preventief werken, maar de inschatting moet altijd komen van een mens van vlees en bloed. We kunnen alleen maar hopen dat mensen daarin een grotere bekwaamheid ontwikkelen en dat er zo weinig mogelijk, zoals u zei, mijnheer Van Malderen, tussen de mazen van het net wordt gevallen.

Uw vraag over het intersectoraal overleg, mevrouw De Meulemeester, moet ik eens bekijken. Daar heb ik op het ogenblik geen zicht op. Ik denk dat de scholen in het intersectoraal overleg niet rechtstreeks, maar via de CLB's vertegenwoordigd zijn. Ik vind uw suggestie om de scholen rechtstreeks een vertegenwoordiging te geven niet slecht. Ik wil geen afbreuk doen aan het werk van de CLB's. Zij leveren goed werk en zijn actief vertegenwoordigd.

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

Bart Van Malderen (sp-a): Minister, ik blijf wel een beetje op mijn honger zitten. Op dit gebied is er permanent marge voor verbetering. Als we pijnpunten aangeven, hoeft dat geen kritiek te zijn noch op u, noch op mensen in het veld. Alleen heeft Welzijn vandaag een puntje voor omdat elke melding en het gevolg dat eraan wordt gegeven, aan Zorginspectie moet worden doorgegeven, zodat er lessen uit kunnen worden getrokken. Ik roep u op alle nodige stappen te zetten om ervoor te zorgen dat de bevoegdheidsgrens geen breuklijn wordt. Melden is één ding – daarin hebben we stappen vooruit gezet – maar vaststellen dat er aan die melding onvoldoende gevolg wordt gegeven en dat er geen lessen uit worden getrokken is dubbel kwetsend. Ik herhaal dus mijn pleidooi. Ik hoor van u dat u bereid bent naar alles te kijken en dat apprecieer ik.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Paul Cordy aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de impact van het cipiervak en de cipiervakstakingen op de opleidingen en het onderwijs in de gevangenissen – 718 (2016-2017)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De heer Cordy heeft het woord.

Paul Cordy (N-VA): Voorzitter, minister, collega's, in het voorjaar van 2016 hebben cipiervak stakingen georganiseerd. Onder meer die stakingen zorgen voor een gebrek aan cipiervak. Dat is natuurlijk geen Vlaamse beleidsmaterie, maar deze toestand heeft wel gevolgen voor het onderwijs dat in de gevangenissen wordt aangeboden. Onderwijs kan immers niet worden georganiseerd als de veiligheid niet is gegarandeerd. Wanneer politieagenten tijdens een staking de plaats van cipiervak moeten innemen, dan is het onderwijsaanbod er niet. Ook wanneer een staking is afgelopen, duurt het enige tijd vooraleer de lesroosters weer op orde zijn en men kan terugkeren naar de orde van de dag. Ons strafrecht is gebaseerd op het principe dat gedetineerden na het uitzitten van hun straf opnieuw worden opgenomen in de maatschappij. Essentieel hierbij is dat gedetineerden ook op dit leven na de gevangenisstijd worden voorbereid. De personeelsproblemen in de gevangenissen brengen dit echter in gedrang.

Minister, kunt u aangeven welke impact het tekort aan cipers heeft op onderwijs en opleidingen in de gevangenissen? Welke gevangenissen zijn hierdoor het zwaarst getroffen? Welke opleidingen ondervinden problemen? Hebt u hierover al contact opgenomen met de minister van Justitie om zo eventueel structurele oplossingen uit te werken en om te verzekeren dat opleidingen en onderwijs in optimale omstandigheden kunnen blijven plaatsvinden? Welk budget trekt Vlaanderen uit voor opleidingen en onderwijs in gevangenissen? Welke middelen kan men niet inzetten ten gevolge van die stakingen? Of anders gezegd: hoeveel middelen zijn uitbetaald aan leerkrachten die daar contractueel recht op hadden, maar zonder dat dit aanleiding gaf tot onderwijsprestaties?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Voorzitter, collega's, de vraag is erg pertinent. In de plenaire vergadering is daarover ook gesproken, maar dan met minister Vandeurzen. De gevangenissen en hun organisatie en werking behoren natuurlijk tot de bevoegdheid van de Federale Regering. Maar het klopt dat de werking van de gevangenis een impact heeft op het hulp- en dienstverleningsaanbod in de gevangenis, waaronder ook het onderwijsaanbod. Zo worden gedetineerden bijvoorbeeld door cipers naar hun lesplaats gebracht. De problemen in de gevangenissen zijn niet over een kam te scheren.

Het probleem is niet noodzakelijk in de eerste plaats een tekort aan penitentiair personeel. In Merksplas bijvoorbeeld was een opstand van de gedetineerden in het voorjaar van 2016 de reden voor het tijdelijk stopzetten van het onderwijsaanbod. Ten gevolge van die opstand heeft het groepsaanbod een tijd stilgelegen. Sinds september is men er terug gestart met een onderwijsaanbod, dat wel sterk is gereduceerd ten gevolge van de transfer van een aantal gedetineerden naar andere gevangenissen én omdat niet alle lesateliers al opnieuw in gebruik konden worden genomen. Er zijn dus meerdere factoren die het probleem veroorzaken.

Welke gevangenissen zijn het zwaarst getroffen? Naast het eerder geschetste probleem in de gevangenis van Merksplas, zijn de problemen met een impact op het onderwijsaanbod groot in de gevangenissen van Brugge en Sint-Gillis. In de gevangenis van Brugge ligt het onderwijsaanbod sinds begin dit schooljaar stil. De onderhandelingen tussen directie en personeel lopen volop, maar een oplossing is vooralsnog niet bereikt. Verder heb ik weet van een langdurige stopzetting sinds juli 2015 van het onderwijsaanbod in de gevangenis van Sint-Gillis. Daar lopen de gesprekken tussen directie en onderwijspartners wel weer om terug een aanbod in te richten.

Zijn er contacten geweest? Het gevangeniswezen is in eerste instantie de bevoegdheid van het federale niveau. Het hulp- en dienstverleningsaanbod binnen de gevangensmuren dat door Vlaamse actoren wordt aangeboden, wordt gecoördineerd door minister van Welzijn Vandeurzen. De betrokken administraties volgen dit in de gemengde commissie hulp- en dienstverlening aan gedetineerden nauw op. Mijn kabinet heeft hierover eerder dit schooljaar afgestemd met de kabinetten van minister Vandeurzen en minister Geens. Ook in de toekomst zal dit overleg blijven plaatsvinden.

Ik zei het al: onderwijs in gevangenissen is zeer belangrijk. Het geeft mensen een toekomstperspectief. Ik ga ervan uit dat u die opvatting deelt. Als geplande modules om een of andere reden niet kunnen doorgaan, dan betekent dit niet dat het betreffende centrum voor volwassenenonderwijs (CVO) of centrum voor basiseducatie (CBE) verlies lijdt. Ook voor de Vlaamse begroting betekent dit niet meteen een verlies. Het CVO kan deze uren immers aanwenden voor ander onderwijsaanbod. Het spreekt voor zich dat modules die niet doorgaan niet in de databanken worden geregistreerd, wat verklaart waarom de administratie hierover

geen cijfers kan geven. Naast de middelen die door de Vlaamse Regering worden uitgetrokken om opleidingen in de gevangenissen te financieren, trekt de Vlaamse Regering jaarlijks een budget uit van ruim 800.000 euro om in elke gevangenis een onderwijscoördinator in te zetten ter ondersteuning van de onderwijsinstellingen. Ik heb niet de bedoeling om daaraan wijzigingen aan te brengen.

Paul Cordy (N-VA): Ik deel uw bezorgdheid. In het verleden nam ik van gevangenen geregeld examens af. Ik schrik wel van de info dat in Brugge al sinds het begin van het schooljaar geen onderwijs wordt aangeboden. Het is mijn ervaring dat gevangenissen niet op een uniforme wijze omgaan met het onderwijsaanbod. Sommige directies staan er zelfs niet positief tegenover. Niet overal krijgen onderwijscoördinatoren de nodige ruimte. Ik noem geen namen.

Kunnen we ervoor zorgen dat gedetineerden, ongeacht in welke gevangenissen zij zitten, dezelfde onderwijskansen krijgen? Of kan worden geregeld dat gedetineerden worden overgeplaatst naar een gevangenis waar dat aanbod wél wordt aangeboden? Ik denk dan aan Beveren, waar een gevangenis staat die modern is en goed is uitgerust om onderwijs aan te bieden. Kunnen daarover afspraken met het federale niveau worden gemaakt?

Kathleen Helsen (CD&V): Minister, ik denk dat de vragen van de heer Cordy heel terecht zijn. Een aantal weken geleden heb ik een bezoek gebracht aan de gevangenis in Hoogstraten, om daar de situatie en eventuele knelpunten te bekijken. Men heeft mij daar een knelpunt meegegeven dat ik belangrijk vind om op te nemen. Ik was van plan om u er een vraag over te stellen, maar ik wil het nu meteen al aanhalen.

Tijdens het bezoek in de gevangenis werd er duidelijk op gewezen dat de mensen die daar aanwezig zijn, laaggeschoold zijn en dat het onderwijsaanbod voor deze mensen voor de periode na de gevangenis echt cruciaal is. Indien zij de mogelijkheid hebben om in de gevangenis onderwijs te volgen, hebben zij betere kansen in de samenleving.

De gevangenis wijst er ook op dat er niet enkel en alleen een aanbod is op het vlak van onderwijs, maar dat de mensen in de gevangenis ook een aanbod krijgen om te werken. Dat is een knelpunt waarvan ik het interessant vind om op te nemen met de minister van Justitie. De vergoeding die de gevangenen krijgen om te werken in de gevangenis ligt namelijk hoger dan de vergoeding die ze krijgen om onderwijs te volgen. Wegens de financiële situatie van nogal wat gevangenen voelen zij zich ten aanzien van hun familie moreel verplicht om te kiezen voor het uitvoeren van een job in de gevangenis. Dat brengt namelijk financieel meer op dan het volgen van onderwijs, wat hen op langere termijn wel versterkt en hun ook financieel meer zou kunnen opleveren. Zij zien de winst echter op korte termijn en kiezen daarom niet voor het volgen van een opleiding. Vaak zetten ze de opleiding die ze gestart zijn in de gevangenis stop. Wegens financiële redenen vatten zij dan een werk aan in de gevangenis.

In de regelgeving, in de theorie, is dat eigenlijk nooit de bedoeling geweest. Voor beide opties wordt er gesproken van een minimumloon, een minimumvergoeding. Het is in het belang van de gevangenen op lange termijn om dit punt op te nemen met de minister van Justitie en te bekijken welke oplossing er daarvoor kan komen. Het is cruciaal voor de laaggeschoolden in de gevangenis dat zij hun tijd daar op de beste manier benutten. Het onderwijs moet daarin een belangrijke plaats krijgen. Los van het kunnen aanbieden van onderwijs, is dat een belangrijk knelpunt dat moet worden aangepakt. De basisvoorziening van onderwijs, dat in het akkoord is opgenomen, moet gegarandeerd zijn. De bekommernis van de heer Cordy is heel terecht, maar ik wil ook vragen om dit element op te nemen met de minister van Justitie. Binnen een aantal maanden zullen we dan bekijken waartoe dit kan leiden. Het is alleszins belangrijk.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik bevestig de twee aanvullende opmerkingen. We zullen dit zeker opnemen.

De voorzitter: De heer Cordy heeft het woord.

Paul Cordy (N-VA): Ik heb daar niet veel meer aan toe te voegen. Wat u aanhaalt, mevrouw Helsen, is inderdaad pertinent, zeker bij de laaggeschoolden.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Bert Moyaers aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de Staten-Generaal van het Limburgse onderwijs – 724 (2016-2017)

Voorzitter: mevrouw Kathleen Helsen

De voorzitter: De heer Moyaers heeft het woord.

Bert Moyaers (sp.a): Minister, zopas vond de Staten-Generaal plaats. Nu ja, zopas: vandaag precies een maand geleden. En men zegt dat in de politiek een maand een eeuwigheid kan zijn, zeker in Limburg.

Limburg kent grote uitdagingen inzake ongekwalificeerde uitstroom, vooral in de mijngemeenten. Een stad als Genk bijvoorbeeld had in 2013 19,4 procent vroegtijdige schoolverlaters, terwijl dit in heel Vlaanderen 'maar' – alsof dat zo weinig zou zijn – 11,7 procent was.

Uit het PISA-onderzoek (Programme for International Student Assessment) weten we dat in Vlaanderen, in tegenstelling tot andere landen, de tweede generatie allochtonen het nauwelijks beter doet dan de eerste. Taal is uiteraard belangrijk. Meer inzet van mensen en middelen is nodig om geen talenten verloren te laten gaan en er moet nog veel meer worden ingezet op ouderbetrokkenheid. Het project Kind en Taal is dus broodnodig, zeker in de mijngemeenten, terwijl verdere financiering en ondersteuning vanuit Vlaanderen op dit moment onduidelijk is. Maar extra aandacht is er ook zeker nodig voor de niet taal-gerelateerde uitdagingen, zoals socio-economische achtergrond, motivatie, thuissituatie in de meest brede zin enzovoort.

Minister, welke aanbevelingen vanuit de Staten-Generaal neemt u mee in het Vlaamse beleid?

Welk concrete acties zult u ontwikkelen in Limburg in het algemeen en in de mijngemeenten in het bijzonder?

Hoe zult u heel concreet de scholen ondersteunen die het meest met deze achterstellingsproblematiek te maken hebben?

Hoe zult u concreet aandacht besteden aan de achterstellingsproblematiek in het algemeen, en dit van in het prille begin, dus ook voor de kleuterschool, via samenwerking met Kind en Gezin, de Huizen van het Kind, de centra algemeen welzijnswerk (CAW's), OCMW's, armoedeorganisaties en integratiediensten?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mijnheer Moyaers, ik ben erg tevreden dat de provincie Limburg samen met alle Limburgse scholen en betrokken stakeholders stevig wil inzetten op het versterken van het Limburgse onderwijs. Ik heb daarvoor ook mijn

steun uitgedrukt. De uitdagingen die geformuleerd werden in de Staten-Generaal stroomlijnen met de beleidslijnen die we Vlaanderenbreed aan het uitrollen zijn.

U verwijst terecht naar de Staten-Generaal, die vandaag inderdaad exact een maand geleden plaatsvond. Er was een bijzonder grote opkomst. Er heerste een goede sfeer en er was een groot draagvlak voor de thema's en de uitdagingen die er geformuleerd werden.

Het Onderwijsplatform, dat instond voor de voorbereiding van de Staten-Generaal, komt maandag opnieuw samen.

Ze zullen samen met de gouverneur en de gedeputeerde de bijeenkomst evalueren en afspraken maken over de verdere voortgang. U weet dat ik daarbij betrokken ben. Mijn mensen zijn daar ook aanwezig.

Het is inderdaad van belang dat er vanuit het werkveld zelf kan worden ingespeeld op de uitdagingen. Als we de resultaten van Limburg bekijken, dan zien we dat er al een sprong is gemaakt. Je kunt niet meer zeggen dat de situatie in Limburg, behalve in een paar mijngemeenten, zoveel slechter is dan in de rest van Vlaanderen, ook op het vlak van hoger onderwijs. Bij jongeren die kiezen voor hoger onderwijs, zie je dat de achterstand een beetje is ingelopen.

Er zijn een aantal extra hefboomen waarmee scholen nu reeds aan de slag kunnen gaan. Er zijn extra middelen voor scholen die onderwijs verschaffen aan kansarme leerlingen. Specifiek voor Limburg is er de ondersteuning vanuit Onderwijs voor de T2-Campus. Onderschat niet wat die aan dynamiek zou kunnen teweegbrengen. Binnen STEM werd dit schooljaar een bijkomende subsidie opgezet aan de regionaal technologisch centra (RTC) om tso- en bso-leerkrachten mee te nemen binnen de zeven vakgebieden van 'Vlaanderen in transitie'. Limburg speelt hier ook op in op de sectoren digitale samenleving, voeding en gezondheid, nieuwe energie enzovoort. Men wil via dit STEM-traject de handen in elkaar slaan. We hebben Limburgse scholen meegenomen in het pilootproject duaal leren en er is in extra middelen voorzien voor een innovatief project met de bouwsector. Uiteraard ondersteunt Vlaanderen, in dit geval via de minister van Welzijn, ook Kind en Taal. Daarop kom ik terug in mijn antwoord op uw vierde vraag.

Toch lijkt het me wenselijk dat er een pilootproject wordt opgestart waar de verschillende aspecten met elkaar verbonden worden om na te gaan hoe we kunnen kijken naar het onderwijs van de toekomst. Daarover moeten de mensen volgende maandag samenzitten. Ik kan daar momenteel niet zoveel details over geven. Ik wil ook niet dat het hier van bovenaf opgelegd wordt. Ik heb al gemerkt dat men in Limburg ook nogal gevoelig is om dingen vanuit de basis te laten groeien. Ik wil daar mijn volle steun aan geven.

Ik denk eraan om een transformatienetwerk samen te brengen met een tiental getalenteerde onderwijzers uit de schoolpraktijk om na te gaan hoe we alle scholen kunnen ondersteunen in hun toekomstgerichte aanpak. Maar nog eens, dat wil ik samen met de mensen van het Onderwijsplatform bekijken.

U had een vraag over de samenwerking met Kind en Gezin en de Huizen van het Kind. Op dezelfde dag dat de Staten-Generaal van het Limburgse onderwijs plaatsvond, lanceerde ik het actieplan 'Elke dag kleuteronderwijs telt'. Dat was niet zonder reden. We hebben dat specifiek gedaan omdat we zien dat kleuterparticipatie erg belangrijk is. Vorig schooljaar waren er in Vlaanderen 1,3 procent of 850 vijfjarige kleuters niet ingeschreven. 3 procent of 2326 vijfjarige kleuters waren te weinig aanwezig op school. Ik moet u niet overtuigen van de risico's die kinderen lopen als ze onvoldoende voorbereid zijn als ze naar het eerste leerjaar gaan. Ouderbetrokkenheid en een intenser lokaal overleg zijn belangrijke pijlers waarmee we vooruitgang willen boeken. Daarnaast zullen Kind en Gezin en de

CLB's gegevens over de thuissituatie van kinderen vanaf volgend jaar beter delen. Als je gegevens deelt, kun je beter inspelen op de noden.

Ook de synergie op beleidsniveau wordt bewaakt. Zowel Onderwijs als Welzijn zijn actief op het terrein van het jonge kind (0-6 jaar). Het splitsysteem dat de Vlaamse beleidscontext kenmerkt, hoeft geen nadeel te zijn als Onderwijs en Welzijn nauw samenwerken en de krachten bundelen.

In Limburg wisten het onderwijs- en welzijnsveld elkaar vroeg te vinden. Zij mobiliseerden bottom-up tot het huidig bestaande Netwerk Leerrecht, dat reeds enkele jaren actief is in provincie. Het netwerk kende zichzelf vier doelstellingen toe: recht op leren en leerkansen erkennen, kansen op re-integratie bewaken, aandacht voor schoolondersteuning en het versterken van ieders werking. In het Limburgse netwerk kregen risicjongeren daarbij een prominente plaats. Met de aanstelling van de netwerkverantwoordelijken STS werd in samenspraak met alle partners beslist om de scope van het Netwerk Leerrecht te verbreden, zodat dit netwerk een gezamenlijk verhaal uitschrijft over de hele onderwijsloopbaan van de kinderen en jongeren in Limburg. Limburg is dus eigenlijk een beetje voortrekker voor de rest van Vlaanderen.

De voorzitter: De heer Moyaers heeft het woord.

Bert Moyaers (sp-a): Minister, ik dank u voor uw uitgebreide antwoord. Ik ben in de eerste plaats heel blij dat u de opdracht niet puur en alleen aan de provincie gaf, maar dat u dat goed mee ondersteunt. Ik ben ook blij te horen dat het Onderwijsplatform maandag opnieuw samenkomt. Zoals u zegt, heeft de gedeputeerde een zeer belangrijke rol als trekker te spelen. Ik twijfel er ook niet aan dat hij dit zal doen.

Limburg kent zijn eigen uitdagingen, zoals elke regio. De bestaansonzekerheid en het aantal geboortes in kansarmoede ligt nog altijd hoger in de mijnsteden dan in de rest van Vlaanderen. Een op negen kinderen wordt in kansarmoede geboren en een op zeven leeft zelfs onder de Europese armoedegrens. We zien ook dat 6,2 procent van de Limburgse bevolking werkloos is, waarvan een hele grote groep jongeren onder de 25 jaar. Dus, meer dan een op vijf van die groep is jonger dan 25 jaar.

U was aanwezig op de Staten-Generaal. Ik waardeer zeker de aandacht die u wilt schenken aan de ongekwalificeerde uitstroom en de aandacht voor het ontwikkelen en detecteren van talenten. Talenten mogen zeker niet verloren gaan. We horen vaak bij werkgevers de bezorgdheid dat ze er niet in slagen om de gespecialiseerde profielen in te vullen. Ik denk bijvoorbeeld aan specifieke profielen binnen de sector van de hernieuwbare energie, het herstellen van nieuwe energie-installaties of zelfs de auto-industrie. Ik denk ook aan Punch Powertrain in Sint-Truiden.

Minister, ik hoop dat u, bij het vele werk dat u plant, ook met de actoren ter plaatse nog eens gaat spreken om te bepalen welke opleidingen er zeker nodig zijn. Ik denk dat er op dat vlak voor Limburg nog een enorm potentieel ligt voor de verdere uitwerking van hbo5-opleidingen, net omdat ons dat de kans geeft om heel veel specialisatie die er op de arbeidsmarkt gevraagd wordt, te kunnen opvangen en in te vullen.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Collega, u zegt dat ik met de sector moet spreken. Ik verwijs graag naar de bijeenkomst die we net voor de kerstvakantie hadden in het kader van het Strategisch Actieplan voor Limburg in het Kwadraat (SALK). Heel de Vlaamse Regering is naar Limburg getrokken om in het kader van het SALK de sociale partners te ontmoeten. Ik heb daar zelf voor de tweede keer een oproep gedaan aan de bedrijven om zeer actief te participeren in duaal leren. Je

hebt daar een fantastische opportuniteit om bijvoorbeeld via het zevende jaar opleidingen te gaan organiseren. Kijk naar wat BASF doet, namelijk op maat van het bedrijf een opleiding helpen ondersteunen. Daar spelen dertig tot veertig jongeren actief op in. Daar kan het bedrijfsleven echt een sprong maken en ten aanzien van de scholen een toegevoegde rol spelen. Ik heb daar een oproep gedaan om samen te komen, de krachten te bundelen en jongeren de kans te geven in dat project duaal leren te stappen.

Ik weet niet of u het beseft, maar in de beroepskwalificaties die nu gemaakt worden, doen de sociale partners dat. Ze definiëren zelf wat ze verwachten en de scholen moeten zich dan aanpassen om in het beroepsonderwijs die kwalificatie op een goede wijze te kunnen halen. Er zijn echt wel enorme mogelijkheden voor samenwerking tussen de twee.

Wat betreft hbo5 zal ik u zeker niet tegenspreken. Het is zeker mijn bedoeling en de bedoeling van de Vlaamse Regering om hbo5 als een volwaardig traject in hoger onderwijs voor jongeren te erkennen. Wij zijn volop aan het werken om dat echt wel gerealiseerd te krijgen deze legislatuur.

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Ann Brusseel (Open Vld): De problematiek in Limburg lijkt mij toch niet de uitzondering te zijn. Grote Vlaamse steden en Brussel worden ook met bepaalde problematieken geconfronteerd. Daar de 'best practices' eens gaan bekijken, zou niet slecht zijn. Als ik kijk naar de cijfers van de ongekwalificeerde uitstroom in een stad als Genk, dan denk ik dat je aan de basis moet gaan werken, collega. Het is goed om het over duaal leren en hbo5 te hebben, maar de ongekwalificeerde uitstroom wijst vooral op een probleem in het lager onderwijs en het basisonderwijs. Daar staat Limburg niet helemaal alleen in. Als het een suggestie mag zijn om de zaken te bekijken met Brusselse of met Antwerpse collega's, dan denk ik dat ze graag met u van gedachten zullen wisselen.

De voorzitter: De heer Moyaers heeft het woord.

Bert Moyaers (sp.a): Zoveel mogelijk overleg is belangrijk. We kunnen natuurlijk veel leren van elkaar. Ik denk dat uit de Staten-Generaal een aantal goede voorstellen komen. Mochten de vruchten daarvan overal in Vlaanderen geplukt kunnen worden, en mochten de good practices overal in Vlaanderen geïmplementeerd kunnen worden: zeer graag.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.